

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره دهم - سال دوم

تاریخ چاپ ۱۳۹۶/۴/۲۴

۵۵۵

شماره چاپ

۲۸۱

شماره ثبت

یک شوری

طرح اصلاح قانون آیین نامه سازمان بنادر و دریانوردی
مصوب ۱۳۴۸ و اصلاحات بعدی آن

کمیسیون های ارجاعی

اصلی: عمران

فرعی: امنیت ملی و سیاست خارجی - قضائی و حقوقی

معاونت قوانین

باسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً طرح ذیل که به امضای ۳۷ نفر از نمایندگان رسیده است، جهت طی مراحل قانونی تقدیم می‌گردد.
مقدمه (دلایل توجیهی):

ساماندهی مناطق ساحلی کشور، کمک به رشد متوازن و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، بهبود معیشت ساحل‌نشینان، یکپارچه‌سازی تصمیمات راهبردی در موضوعات ملی و منطقه‌ای سواحل کشور، انطباق برنامه‌ها و اقدامات مختلف و مرتبط با مناطق ساحلی با قوانین و مقررات، جلوگیری از تعارضات منافع، ارتقای نقش و جایگاه و سواحل کشور در زمینه‌های مختلف در سطوح ملی و بین‌المللی، توسعه دریامحور از طریق تقویت نگاه دریا به ساحل ایجاب می‌کند برای این منطقه مهم و استراتژیک قانونی وضع گردد که ضمن جامعیت و شفافیت اجرای آسان انجام امور را تضمین نماید.

براساس بند (۲۲) ماده (۳) آیین‌نامه سازمان بنادر و دریانوردی مصوب ۱۳۴۸ مجلسین و قانون الحاق یک تبصره به بند مذکور ۱۳۷۸/۱۰/۲۵ مجلس شورای اسلامی، سازمان بنادر و دریانوردی موظف است از هرگونه ساخت و ساز غیرمجاز در دریاها و رودخانه‌های قابل کشتیرانی و یا بهره‌برداری از

تأسیسات و تجهیزات فاقد مجوز از طریق مراجع ذیصلاح قانونی جلوگیری نماید و کلیه متقاضیان حقیقی و حقوقی موظفند قبل از اقدام جهت ساخت و بهره‌برداری، از سازمان یادشده مجوزهای لازم را اخذ نمایند.

قانون تسریع در امر تخلیه و بارگیری کشتیها در بنادر مصوب ۱۳۹۵/۳/۴
مجلس شورای اسلامی سازمان بنادر و دریانوردی را مکلف نموده است با استفاده از پاسگان (گارد) بنادر به عنوان ضابط قوه قضائیه در محدوده بنادر و سواحل کشور به منظور اجرای ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به بند (۲۲) ماده (۳) آیین‌نامه بنادر سازمان بنادر و دریانوردی مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۲۵ براساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب وزیر راه و شهرسازی می‌رسد، نسبت به تأمین امنیت و ایمنی بنادر کشور اعم از مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی و سرزمین اصلی اقدام کند.

به استناد آیین‌نامه اجرائی ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و نظر به اینکه مقرر گردیده بود وزارت راه و شهرسازی با همکاری وزارتخانه‌های ذی‌ربط، طرح ساماندهی سواحل کشور را تهیه و به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران برساند و در نهایت بر این اساس طرح فوق در چهارچوب طرح جامع مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی کشور (ICZM) توسط سازمان بنادر و دریانوردی تهیه

و در تاریخ ۱۳۸۹/۷/۵ به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران رسیده است.

سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری، ماده (۲۰۳) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه کشور، سند چشم‌انداز بیست‌ساله نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، ابلاغیه جلسه شماره (۵۷۷) مورخ ۱۳۹۱/۸/۱۴ شورای عالی امنیت ملی و طرح جامع امنیت پایدار مناطق مرزی، مبنای تشکیل «کارگروه تخصصی ساماندهی، سواحل، بنادر و جزایر» با مسؤلیت سازمان بنادر و دریانوردی و عضویت دستگاه‌های ذی‌ربط گردید و تصمیمات این کارگروه برای کلیه دستگاه‌های دولتی، بخش خصوصی، تعاونی‌ها، نهادهای عمومی و نیروهای انتظامی و نظامی پس از تصویب در شورای امنیت کشور لازم‌الاجراء بوده و بر همین مبنا با توجه به مصوبات کارویژه مرز شورای امنیت کشور در تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۶ سازمان بنادر و دریانوردی مکلف به تدقیق مطالعات مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی (ICZM) با همکاری کلیه دستگاه‌ها و ارگان‌های ذی‌ربط ملی و استانی شده است.

براساس ردیف (۱) راهکارهای عملیاتی مربوط به بند (ج) برنامه راهبردی قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد در اسکله‌های خاص مصوب هیأت وزیران و ابلاغی طی نامه شماره ۱۱۸۴۱۶/ت/۵۰۱۹۳/هـ مورخ ۱۳۹۴/۹/۸ وزارت کشور موظف است فهرست اسکله‌های و لنگرگاه‌های مجاز

گمرکی (اعم از اقتصادی و نظامی از جمله در مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصاد) برای ورود و خروج وسایل نقلیه، کالا و مسافر را با همکاری دستگاههای ذی ربط براساس مواردی که مجوز تخصیص اسکله از سازمان بنادر و دریانوردی أخذ نموده و کلیه اسکله‌ها و بنادر خاص بدون مجوز موجود موظفند با ارائه درخواست کتبی ظرف شش ماه (تا تاریخ ۱۳۹۵/۳/۹) نسبت به دریافت مجوز از سازمان بنادر و دریانوردی اقدام نمایند و در صورت عدم دریافت مجوز ادامه فعالیت این گونه اسکله‌ها و بنادر غیر مجاز خواهد بود.

همچنین پیرو مصوبات جلسه چهل و نهم اعضای اصلی ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز ریاست جمهوری مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۴ مبنی بر اینکه سازمان بنادر و دریانوردی را مکلف نموده است که هیچ اسکله‌ای بدون مجوز نبوده و ونوع مالکیت و مدیریت آن را مشخص نماید.

لذا طرح مورد نظر جهت هرگونه اقدام، تقدیم می‌گردد:

احمدی لاشکی - نانواکناری - فیضی - همایون هاشمی - گرمابی - سامری -
ناصری نژاد - بانوج لاهوتی - علیرضا سلیمی - شیران خراسانی - بیگلری -
اکبری (بجنورد) - بختیاری - پورمختار - ادیانی - رنجبرزاده - یوسفیان‌ملا -
کوچکی نژاد - گلمرادی - زاهدی - نعمتی - حسونند - شاعری - حسینی کیا -
محبی‌نیا - خدری - بت‌کلیا - یوسف نژاد - بدری - وکیلی - دامادی - آشوری -
محمدجواد جمالی - درازهی - فلاح‌پیشه - علیجانی‌زمانی - حسین هاشمی

عنوان طرح:

اصلاح قانون آیین نامه سازمان بنادر و دریانوردی مصوب ۱۳۴۸ و اصلاحات بعدی آن

ماده ۱- نام «سازمان بنادر و دریانوردی» به «سازمان مدیریت سواحل، بنادر و دریانوردی» تغییر می یابد.

ماده ۲- بند (۲۲) ماده (۳) آیین نامه سازمان بنادر و دریانوردی مصوب ۱۳۴۸ و تبصره الحاقی آن مصوب ۱۳۸۷ به شرح ذیل اصلاح می گردد:

۲۲- صدور مجوز ساخت و بهره برداری اسکله و سایر سازه ها، تجهیزات و تأسیسات در دریا و حریم آن، رودخانه های قابل کشتیرانی، خورها و تالاب های منتهی به دریا، با داشتن حق نظارت در اجراء و بهره برداری آنها و تهیه و تدوین ضوابط و مقررات ساخت و ساز در دریا و مناطق ساحلی متأثر از دریا (پهنه احتیاط)

تبصره- ساخت و ساز و بهره برداری بدون مجوز و یا خارج از مجوز ممنوع است. در این صورت سازمان مجری بلافاصله پس از اطلاع، از طریق پاسگان (گارد) بندر و یا سایر ضابطان دادگستری از ادامه عملیات ساخت و ساز و یا بهره برداری از تأسیسات و تجهیزات فاقد مجوز و یا خارج از مجوز جلوگیری کرده و موضوع را به مراجع قضائی اعلام می نماید، مراجع قضائی مکلفند به پرونده خارج از نوبت رسیدگی نموده و ضمن حکم به توقف عملیات در صورت احراز تخلف حسب مورد، حکم به قلع بنا و یا اصلاح آن و یا اعاده وضع به حال سابق و جبران ضرر و زیان وارده و نیز محکومیت متخلف براساس قانون مجازات اسلامی را صادر نمایند.

ماده ۳- بندهای زیر به ماده (۳) قانون الحاق می‌گردد:

۱- تهیه، تدقیق و به‌روزرسانی طرح مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی کشور و برنامه‌ریزی فضایی دریایی با همکاری دستگاههای اجرایی ذی‌ربط و استقرار طرح پس از تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری

۲- ایجاد زمینه همکاری با سازمان‌ها و مجامع داخلی و بین‌المللی با تأکید بر کشورهای منطقه جهت توسعه طرح مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی در حوزه‌های مشترک دریایی

۳- ارائه پیشنهاد به هیأت وزیران جهت ارائه لایحه تعیین عرض حریم دریا مستند به آخرین مطالعات پایه دریایی حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون و به‌روزرسانی آن در بازه‌های زمانی ده‌ساله (رفع مشکل اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی)

از تاریخ اجرای این قانون، کلیه ضوابط و مقررات مغایر از جمله موارد زیر نسخ می‌گردد:

۱- تبصره (۱) ماده (۲)، از قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۱۳۵۴)؛

۲- از ماده (۲) قانون عادلانه آب (مصوب ۱۳۶۱) عبارت «اراضی ساحلی» و «دریاها» حذف می‌گردد؛

۳- از تبصره ماده (۲) قانون عادلانه آب (مصوب ۱۳۶۱) عبارت «دریاها» حذف می‌گردد.

هیأت‌رئیس‌ه محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، در اجرای آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و ماده (۴)

قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر معاونت قوانین

در مورد طرح اصلاح قانون آیین‌نامه سازمان بنادر و دریانوردی مصوب ۱۳۴۸

و اصلاحات بعدی آن تقدیم می‌گردد.

معاون قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (۲) و (۴) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می‌گردد:

۱- سابقه تقدیم:

ماده ۱۳۴ - قبلاً تقدیم نگردیده است.

- قبلاً در جلسه علنی شماره مورخ تقدیم و در تاریخ مجلس / کمیسیون (موضوع اصل ۸۵ قانون اساسی) رد شده و اینک:

با تغییر اساسی با تقاضای کتبی ۵۰ نفر از نمایندگان (مشروط به تصویب مجلس)

پیش از انقضاء شش ماه بدون تغییر اساسی

با انقضاء شش ماه با تقاضای کتبی کمتر از ۵۰ نفر از نمایندگان

مجدداً قابل پیشنهاد به مجلس می‌باشد.

نمی‌باشد.

۲- در اجرای بند (۲) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور:

رعایت شده است.

در طرح تقدیمی آیین نگارش قانونی و ویرایش ادبی رعایت شده است. (با اعمال نظر کارشناسی)

رعایت نشده است، دلایل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

۳- از نظر آیین نامه داخلی مجلس (شکلی):

الف- ماده ۱۳۱-

اول- حداقل امضاء لازم (۱۵ نفر) دارد ندارد

دوم- موضوع و عنوان مشخص دارد ندارد

سوم- دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد در مقدمه دارد ندارد

چهارم- موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان دارد ندارد

ب- ماده ۱۴۲- طرح تقدیمی دارای یک موضوع است و پیشنهاد آن به عنوان ماده واحده مواجه با ایراد نمی‌باشد. بیش از یک موضوع مواد متعدد می‌باشد.

۴- در اجرای بند(۴) ماده(۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵:
اول: از نظر قانون اساسی؛

طرح تقدیمی با قانون اساسی بطور کلی مغایرت ندارد.
 دارد. اصل / اصول مغایر و دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌گردد.

دوم: از نظر سیاست‌های کلی نظام و سند چشم‌انداز؛

طرح تقدیمی با سیاست‌های کلی نظام و سند چشم‌انداز مغایرت ندارد.
 دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

سوم: از نظر قانون برنامه؛

طرح تقدیمی با قانون برنامه مغایرت ندارد.
 دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

چهارم: از نظر آیین‌نامه داخلی مجلس (ماهوی)؛

الف- طرح تقدیمی با قانون آیین‌نامه داخلی مجلس مغایرت ندارد.
 دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

ب- ماده ۱۲۲- رعایت اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی شده است،
 نشده است، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

ج- ماده ۱۸۵- موجب اصلاح یا تغییر برنامه مصوب نمی‌شود و نیاز به $\frac{2}{3}$ رأی نمایندگان ندارد.
 می‌شود $\frac{3}{4}$ دارد.

تعداد یک برگ اظهارنظر به ضمیمه تقدیم می‌شود.

مدیر کل تدوین قوانین

۵- طرح تقدیمی از حیث پیشگیری از وقوع جرم با بند(۵) اصل(۱۵۶) قانون اساسی مغایرت ندارد.
 دارد.

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

ضمیمه نظر اداره کل تدوین قوانین

بیان مستندات و دلایل مغایرت:

۱- عبارت «رفع مشکل اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی» در انتهای جزء (۳) ماده (۳) طرح زائد است.

۲- فراز آخر طرح فاقد ماده بندی می باشد و عبارت «از تاریخ اجرای این قانون، کلیه ضوابط و مقررات مغایر از جمله در موارد زیر نسخ می گردد.» یک عبارت کلی و مبهم است و تمامی قوانین و ضوابط مغایر باید تعیین گردد.

۳- در جزء (۲) فراز پایانی طرح عنوان دقیق قانون، «قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶» می باشد.

سوابق قانونی

ردیف	عنوان	تاریخ تصویب	ماده
۱	قانون تغییر نام سازمان بنادر و کشتیرانی به سازمان بنادر و دریانوردی	۱۳۸۷/۰۲/۱۰	ماده واحده
۲	آیین نامه سازمان بنادر و کشتیرانی با اصلاحات و الحاقات بعدی	۱۳۴۸/۱۱/۱۳	۳
۳	قانون الحاق یک تبصره به بند (۲۲) ماده (۳) آیین نامه سازمان بنادر و دریانوردی مصوب ۱۳۴۸	۱۳۸۷/۱۰/۲۵	ماده واحده
۴	قانون تسریع در امر تخلیه و بارگیری کشتیها در بنادر	۱۳۹۵/۰۲/۲۰	ماده واحده
۵	آیین نامه اجرایی ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳	۱۳۸۶/۲/۲۳	
۶	قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۴)	۱۳۸۹/۱۰/۲۵	۲۰۳
۷	چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی		
۸	سیاست های کلی نظام در خصوص موضوع خودکفایی دفاعی و امنیتی؛	۱۳۹۱/۹/۲۹	
۹	سیاست های کلی برنامه ششم توسعه	۱۳۹۴/۰۴/۰۹	بند ۵۲ الی ۵۸
۱۰	قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد	۱۳۹۰/۰۸/۰۷	کل مواد
۱۱	قانون اراضی مستحدث و ساحلی	۱۳۵۴/۴/۲۹	۲
۱۲	کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تمزیرات و مجازات های بازدارنده) با اصلاحات و الحاقات بعدی	۱۳۷۵/۰۳/۰۲	۶۰۹
۱۳	قانون توزیع عادلانه آب با اصلاحات و الحاقات بعدی	۱۳۶۱/۱۲/۱۶	۳
۱۴	قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور	۱۳۹۵/۱۱/۱۰	بند ب ماده ۴۶
۱۵	قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶)	۱۳۹۵/۱۲/۲۱	بند ت ماده ۱۰۶
۱۶	قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز با اصلاحات و الحاقات بعدی	۱۳۹۲/۱۰/۰۳	کل مواد
۱۷	قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۷۲/۷/۷	کل مواد
۱۸	قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران (مجمع تشخیص)	۱۳۸۴/۹/۵	کل مواد
۱۹	قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۱۳۵۸/۹/۱۲	اصل ۴۵

قانون تغییر نام سازمان بنادر و کشتیرانی به سازمان بنادر و دریانوردی مصوب ۱۳۸۷/۰۲/۱۰

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون ، نام «سازمان بنادر و کشتیرانی» به «سازمان بنادر و دریانوردی» تغییر و کلیه قوانین و مقررات حاکم بر سازمان بنادر و کشتیرانی عیناً در سازمان بنادر و دریانوردی حاکم و جاری خواهد بود .

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ دهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و هفت مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۷/۲/۲۵ به تأیید شورای نگهبان رسید .

رئیس مجلس شورای اسلامی - غلامعلی حداد عادل

آیین نامه سازمان بنادر و کشتیرانی مصوب ۱۳۴۸/۱۱/۱۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده سوم - وظائف سازمان بشرح زیر است :

- ۱ - اداره امور بندری و امور دریائی بازرگانی کشور .
- ۲ - ایجاد و تکمیل و توسعه ساختمانها و تأسیسات و تعمیرگاههای بندری و دریائی بازرگانی و وسائل و تجهیزات مربوط و بهره برداری از آنها .
- ۳ - تهیه و تنظیم و اجرای مقررات بندری و دریائی و کشتیرانی بازرگانی طبق قوانین مربوط .
- ۴ - تنظیم امور مربوط برانمنائی کشتیها با تصویب شورایعالی سازمان .
- ۵ - اداره امور تخلیه و بارگیری و حمل و نقل کالا در محوطه بنادر و انبارداری در بنادر کشور (بنادری که سازمان دارای اداره یا شعبه است).
- ۶ - اداره شبکه های مخابراتی (رادیویی - تلگرافی - تلفنی - تله تایپ - و غیره) در دریا و خشکی برای تماس با کشتیها و بنادر تابعه و تهیه و تأمین وسائل مربوط با همکاری وزارت پست و تلگراف و تلفن .
- ۷ - نظارت کامل در امور کشتیرانی ساحلی و بازرگانی و مجاهدت در توسعه آنها و تأمین ایمنی عبور و مرور و انجام هر نوع اقدامی که در پیشرفت و توسعه فعالیت کشتیرانیهای بازرگانی و ساحلی لازم باشد .
- ۸ - اداره و برقرار نمودن علائم و وسائل روشنائی دریائی و رودخانه ای برای تأمین ایمنی عبور و مرور کشتیها و شناورها .
- ۹ - ثبت کشتیها و شناورهای بازرگانی و تفریحی و خیریه دارای تابعیت کشور و اجرای مقررات مربوط .
- ۱۰ - اعطای گواهی نامه های صلاحیت فنی ، دریایی و غیره به افراد و واحدهای دریائی طبق مقررات مربوط .
- ۱۱ - وصول حقوق و عوارض بندری ، رودخانه ای و حق تخلیه و بارگیری و باربری و انبارداری و سایر درآمدهائی که بر طبق مقررات مربوط بوسیله سازمان یا سایر سازمانهای دولتی برای سازمان وصول میشود .
- ۱۲ - اجرای قانون دریائی ایران و انجام وظائف مقرر در قانون راجع باجازه تأسیس سازمان بنادر و کشتیرانی و سایر قوانین و مقررات مربوط .
- ۱۳ - تعیین نحوه استفاده و نرخ بهره برداری از تأسیسات و تجهیزات بندری و اموال منقول و غیر منقول سازمان و اجرای آن پس از تصویب شورایعالی .

- ۱۴ - تحقیق و مطالعه در امور بندری و دریائی و کشتیرانی بازرگانی .
- ۱۵ - تهیه و تنظیم برنامه سال بعد و همچنین برنامه های دراز مدت و اجرای آنها پس از تصویب شورای عالی سازمان
- ۱۶ - بررسی طرح موافقت نامه ها و قراردادهای بین المللی مربوط به امور بنادر و کشتیرانی و دریانوردی بازرگانی جهت تقدیم بمراجع مربوط .
- ۱۷ - عضویت در سازمانهای بین المللی مربوط به بنادر و کشتیرانی با موافقت شورای عالی سازمان و تصویب مجلسین .
- ۱۸ - شرکت در کنفرانسها و مجامع بین المللی مربوط به بنادر و کشتیرانی .
- ۱۹ - تعیین منطقه آزاد در صورت لزوم و تهیه مقررات و شرایط استفاده از آن با موافق شورای عالی سازمان و تصویب مجلسین .
- ۲۰ - در اختیار گرفتن و اداره خطوط راه آهن از سوزن ورودی تا سوزن خروجی بمحوطه بندر و همچنین دارا بودن واگنها و لوکودیزلها و وسائل مربوط به آنها و وسائل ضروری دیگر جهت تأمین تخلیه و بارگیری کالا برای حمل به انبارهای سرباز و سرپوشیده .
- ۲۱ - تأسیس آموزشگاه تعلیم راهنمایان و کارکنان دریانوردی بازرگانی و اعزام دانشجو برای تحصیل در رشته های تخصصی بخارج از کشور با توجه به احتیاجات سازمان .
- ۲۲ - صدور اجازه تأسیس اسکله و سایر تأسیسات و تجهیزات ضمن تصویب طرح مربوطه با داشتن حق نظارت در اجرا و بهره برداری .
- تبصره - (الحاقی به موجب قانون الحاق یک تبصره به بند (۲۲) ماده (۳) آئین نامه سازمان بنادر و دریانوردی مصوب ۱۳۴۸ ۱۳۸۷/۱۰/۲۵) ساخت و ساز بدون مجوز یا خارج از مجوز سازمان بنادر و دریانوردی در دریاها و رودخانه های قابل کشتیرانی ممنوع است. سازمان در صورت اطلاع از طریق پاسگان (گارد) بندر و یا سایر ضابطین دادگستری از ادامه عملیات ساخت و ساز و یا بهره برداری از تأسیسات و تجهیزات فاقد مجوز و یا خارج از مجوز جلوگیری کرده و بلافاصله موضوع را به عنوان شاکی به مرجع قضائی محل اعلام می نماید. مرجع قضائی مکلف است به پرونده خارج از نوبت رسیدگی کرده و در صورت احراز تخلف حسب مورد حکم قلع بنا و یا توقف عملیات و یا اصلاح آن مطابق مجوز را صادر نماید.
- ۲۳ - صدور اجازه تأسیس دفتر ، خانه ملوانان ، رستوران و انبار و سایر تأسیسات لازم بدرخواست متقاضیان صلاحیتدار. سازمان میتواند با توجه به امکانات خود در بنادر زمین برای تأسیسات مزبور از طریق اجاره واگذار نماید .
- ۲۴ - واگذاری آن قسمت از خدمات سازمان که انجام آن از طرف بخش خصوصی بصرفه و صلاح میباشد بمؤسسات خصوصی واجد صلاحیت .
- ۲۵ - اهتمام در پائین آوردن نرخ کرایه حمل کالا به بنادر ایران با تجهیزات بنادر و تسریع در امر تخلیه و بارگیری و از بین بردن مدت انتظار نوبت کشتیها بمنظور کمک به اقتصاد کشور .

قانون تسریع در امر تخلیه و بارگیری کشتیها در بنادر مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰

ماده واحده - دولت مکلف است با توسعه زیرساخت ها و تجهیز بنادر و مدیریت واردات و صادرات از طریق دستگاههای اجرایی ذی ربط ، بخش خصوصی و صاحبان کالاهای وارداتی و صادراتی به جهت پیشگیری از معطل شدن و تسریع در امر تخلیه و بارگیری کشتی ها در بنادر کشور اقدامات

زیر را انجام دهد:

۱ - هیأت عامل سازمان بنادر و دریانوردی موظف است به منظور سیاستگذاری لازم برای کاهش انتظار نوبت کشتیها و تسهیل ورودی کشتیهای بزرگ تجاری به بنادر کشور، تعرفه حقوق، عوارض و هزینه های خدمات بندری و دریایی را به نحوی تعیین و ابلاغ نماید که ورود کشتیهای موصوف به بنادر ایران افزایش یافته و همزمان، مدت ماندگاری کالا در بنادر کشور کاهش یابد.

۲ - سازمان بنادر و دریانوردی موظف است جهت کاهش انتظار نوبت کشتیهای تجاری نسبت به توسعه و تکمیل بنادر و تأسیسات بندری و تأمین تجهیزات مورد نیاز دریایی و بندری کشور در چهارچوب قوانین و مقررات حاکم بر مناطق ویژه اقتصادی و آزاد تجاری - صنعتی از محل منابع داخلی خود مندرج در بودجه سنواتی اقدام نماید.

۳ - به سازمان بنادر و دریانوردی اجازه داده می شود تسهیلات ارزی و ریالی دریافتی توسط بخشهای خصوصی، تعاونی و مؤسسات عمومی غیردولتی از بانکها، صندوق توسعه ملی و مؤسسات مالی و اعتباری را که صرفاً جهت تأمین تجهیزات تخلیه و بارگیری و سرمایه گذاری در بنادر کشور دریافت می شود مشروط بر مالکیت سازمان بر عرصه محلی که سرمایه گذاری در آن صورت می گیرد از منابع داخلی خود تضمین نماید.

۴ - به منظور جذب سرمایه گذاری بخش خصوصی در بنادر کشور و افزایش ظرفیت نگهداری کالاها و سرعت تخلیه و بارگیری، به سازمان بنادر و دریانوردی اجازه داده می شود تا اراضی و اعیان خود را به اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط اعم از دولتی یا غیردولتی به اجاره واگذار کند. این گونه قراردادها از هر نظر صرفاً تابع قانون مدنی، قانون روابط موجر و مستأجر مصوب سال ۱۳۷۶ و شرایط مقرر بین طرفین می باشد.

۵ - سازمان بنادر و دریانوردی و کلیه سازمان های مسؤول در امر پذیرش ورود و خروج (پاس) کشتی موظفند حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون نماینده خود را در محلی که توسط سازمان بنادر و دریانوردی در بنادر کشور از جمله شهید رجایی، شهید باهنر، امام خمینی، خرمشهر، امیرآباد، انزلی، نوشهر، بوشهر، شهید بهشتی، شهید کلانتری و چابهار تعیین می شود مستقر نماید تا با مدیریت نماینده سازمان بنادر و دریانوردی بدون فوت وقت و به صورت مستمر در طول شبانه روز امور پذیرش ورود و خروج (پاس) کشتیها را انجام دهند.

۶ - سازمان بنادر و دریانوردی مجاز است متناسب با کاهش انتظار نوبت کشتیها در بنادر کشور برحسب روز و ظرفیت کشتی کارکنان مربوط را در چهارچوب قوانین و مقررات و بودجه سنواتی تشویق نماید.

۷ - سازمان بنادر و دریانوردی مکلف است با استفاده از پاسگان (گارد) بنادر به عنوان ضابط قوه قضائیه در محدوده بنادر و سواحل کشور به منظور اجرای ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به بند (۲۲) ماده (۳) آیین نامه سازمان بنادر و دریانوردی مصوب ۱۳۸۷/۱۰/۲۵ براساس آیین نامه ای که به تصویب وزیر راه و شهرسازی می رسد، نسبت به تأمین امنیت و ایمنی بنادر کشور اعم از مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی و سرزمین اصلی اقدام کند.

۸ - مرجع رسیدگی به موارد مرتبط با خسارت دیرکرد در تخلیه و بارگیری، کمیسیون از طرف شورای عالی هماهنگی ترابری کشور می باشد و چنانچه رأی کمیسیون مورد اعتراض هر کدام از طرفین قرار گیرد موضوع خسارت در مراجع قضائی کشور قابل پیگیری می باشد.

۹ - به منظور برنامه ریزی و تخصیص بهینه مبادی ورودی و خروجی کشور برای ورود کالا، به ویژه کالاهای

اساسی، به ویژه کالاهای اساسی، دستورالعمل مربوط توسط سازمان بنادر و دریانوردی تهیه می شود و ظرف مدت دو ماه پس از تصویب این قانون به تصویب شورای عالی هماهنگی ترابری کشور می رسد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز دوشنبه مورخ بیستم اردیبهشت یکهزار و سیصد و نود و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۲۹/۲/۱۳۹۵ به تأیید شورای نگهبان رسید. علنی لاریجانی

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳/۰۶/۱۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۶۳ -

دولت موظف است حداکثر تا پایان سال اول برنامه چهارم، به منظور ساماندهی و جلوگیری از آلودگی و تخریب سواحل، با اولویت دریای خزر، طرح جامع ساماندهی سواحل که متضمن اقدام های ضروری همچون تعیین و آزادسازی حریم، استقرار مدیریت یکپارچه سواحل، ضوابط و استانداردهای زیست محیطی و دریانوردی، صیادی و آبرزی پروری بازمینی و اصلاح و تکمیل قوانین و مقررات را همراه با تعیین مسؤلیت دستگاههای ذی ربط در زمینه سیاستگذاری اجرا و نظارت تدوین نماید.

تبصره - دولت موظف است کلیه وزارتخانهها و مؤسسات دولتی را به شکلی ساماندهی نماید که تا پایان برنامه چهارم، عقب نشینی شصت (۶۰) متر حریم دریا صددرصد (۱۰۰٪) انجام پذیرد. آیین نامه اجرایی این ماده توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارتخانه های مسکن و شهرسازی، کشور، جهادکشاورزی، راه و ترابری، نیرو و عنداللزوم سایر دستگاههای ذی ربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۲/۲۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۰/۲۱۷۶۷۹ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۱۶ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به استناد ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - آیین نامه اجرایی ماده یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه اجرایی ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳

ماده ۱ - مناطق ساحلی کشور که مشمول این آیین نامه می شوند شامل پهنه های ساحلی دریای خزر در استانهای گیلان، مازندران و گلستان و پهنه های ساحلی خلیج فارس و دریای عمان در استانهای خوزستان، بوشهر، هرمزگان و سیستان و بلوچستان و پهنه های ساحلی سایر دریاچه های کشور است.

تبصره - برای ساماندهی سواحل سدها و دریاچه ها، وزارت نیرو پیشنهاد لازم را تهیه و به کمیسیون ماده (۳) این آیین نامه ارایه نماید.

ماده ۲ - طرح جامع ساماندهی سواحل کشور سندی است فرابخشی، که با هدف جلوگیری از تخریب و آلودگی سواحل، توسعه پایدار در مناطق ساحلی، تضمین حق بهره برداری عمومی از سواحل و ساماندهی استفاده از سواحل کشور با اولویت سواحل دریای خزر متضمن تعیین و آزادسازی حریم، تعیین ضوابط و استانداردهای زیست محیطی، دریانوردی، صیادی و آبرزی پروری

و فراهم سازی توسعه صنعت گردشگری، بازبینی، اصلاح و تکمیل قوانین و مقررات و استقرار مدیریت یکپارچه براساس اقدامات مشروح در این آیین نامه که توسط وزارت مسکن و شهرسازی ظرف یکسال تهیه و به تأیید کارگروه موضوع ماده (۳) این آیین نامه می رسد.

الف - سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت راه و ترابری و سایر دستگاههای ذی ربط، با رعایت قوانین و مقررات، استانداردها و ضوابط مربوط به جلوگیری از آلودگی و تخریب سواحل ناشی از فعالیتهای گردشگری دریانوردی، بندری، احداث و بهره برداری از سازه های دریایی را حداکثر ظرف شش ماه، پس از ابلاغ این آیین نامه، تدوین و راهکارهای اجرایی آن را بر حسب انواع فعالیتهایی که در محدوده مناطق ساحلی کشور صورت می گیرد، تعیین و به کارگروه موضوع ماده (۳) این آیین نامه ارایه نماید.

ب - وزارت جهادکشاورزی با همکاری وزارتخانه های نیرو، کشور، دادگستری، مسکن و شهرسازی و راه و ترابری و سازمانهای حفاظت محیط زیست و مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است معیارهای تعیین حریم دریا را (با اولویت دریای خزر) ظرف چهار ماه مشخص و به کارگروه موضوع ماده (۳) این آیین نامه ارایه نماید.

ج - وزارت جهادکشاورزی با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت راه و ترابری، موظف است با رعایت قوانین و مقررات، ضوابط و استانداردهای مرتبط با فعالیتهای صید و صیادی، آبی پروری، اسکله های صیادی و توسعه جنگلها و منابع طبیعی در مناطق ساحلی و تفریحی را با هدف توسعه و احیاء منابع طبیعی، جنگلها، آبریزان و شیلات در مناطق ساحلی ظرف شش ماه مشخص و به کارگروه موضوع ماده (۳) این آیین نامه ارایه نماید.

د - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت کشور و وزارت جهادکشاورزی موظف است برنامه های توسعه گردشگری را در مناطق ساحلی کشور با رویکرد حفاظت از محیط زیست و برنامه ریزی برای رعایت موازین اسلامی و ارتقاء موازین دینی و اخلاقی و ملاحظات امنیت اجتماعی ظرف شش ماه تهیه و به کارگروه موضوع ماده (۳) این آیین نامه ارایه نماید.

ه - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است با همکاری وزارتخانه های راه و ترابری، نیرو، کشور، نفت، جهادکشاورزی، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمانهای حفاظت محیط زیست و میراث فرهنگی و گردشگری محدوده های مناطق ساحلی، ضوابط کاربری اراضی و مقررات ساخت و ساز در اراضی ساحلی را با ملاحظات زیست محیطی، ظرف شش ماه تعیین و به کارگروه موضوع ماده (۳) این آیین نامه ارایه نماید.

و - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است با استفاده از نتایج مطالعات و اقدامات انجام شده و با همکاری دستگاههای اجرایی ذی ربط، نظام مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی را ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه تهیه و نتایج آن را به کارگروه موضوع ماده (۳) این آیین نامه ارایه نماید.

ز - کلیه دستگاههای مذکور در این آیین نامه موظفند ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه قوانین و مقرراتی را که به منظور ساماندهی سواحل مستلزم بازبینی، اصلاح و تکمیل است تعیین و به کارگروه موضوع ماده (۳) این آیین نامه ارایه نمایند.

ماده ۳ - تأیید طرح جامع ساماندهی سواحل کشور (بعد از تلفیق طرحها و برنامه های ارسالی دستگاهها توسط وزارت مسکن و شهرسازی) بر عهده کارگروهی مرکب از اعضای شورای عالی

شهرسازی و معماری ایران و استانداران استانهای ساحلی است و اصلاح قوانین و مقررات در موارد لازم جهت طی مراحل قانونی به مراجع ذی ربط ارایه می گردد. مسئولیت کارگروه یاد شده بر عهده وزیر مسکن شهرسازی است.

تبصره - تصویب طرح مذکور به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به وزرای عضو شورای عالی شهرسازی و معماری ایران تفویض می گردد. ملاک تصمیم گیری درخصوص اختیارات یاد شده موافقت اکثریت وزرای عضو شورای مذکور است و مصوبات مزبور در صورت تأیید رییس جمهور، با رعایت ماده (۱۹) آیین نامه داخلی هیئت دولت قابل صدور می باشد.

ماده ۴ - وزارت کشور موظف است سازوکارها و راهکارهای اجرایی آزادسازی کامل حریم قانونی سواحل (شصت متر) موضوع تبصره ماده (۶۳) قانون برنامه چهارم توسعه را با همکاری دستگاههای اجرایی ذی ربط، ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه تدوین و برای تصویب به هیئت وزیران ارایه نماید.

تبصره ۱ - تا زمان انجام وظیفه مندرج در بند ب ماده (۲) این آیین نامه، در مواردی که استانداریهای گیلان، مازندران و گلستان محدوده های ساحلی را جهت تعیین حد آزادسازی به وزارت نیرو اعلام نمایند، وزارت نیرو مکلف است ظرف یک ماه آخرین نقطه پیشروی آب دریا را براساس داده های ثبت شده پنجاه سال اخیر، تعیین و به طور رسمی به استانداریها اعلام نماید.

تبصره ۲ - کلیه وزارتخانه ها، سازمانها، شرکتها، مؤسسات وابسته به دولت موظفند تا پایان برنامه چهارم توسعه کشور، فاصله شصت متر از محل تراز تعیین شده و ماقبل آن تا دریا را آزاد نمایند. تأسیساتی که الزاماً برای انجام وظایف قانونی باید در محدوده یاد شده باقی بمانند، از شمول این تبصره مستثنی می باشند.

تبصره ۳ - هرگونه ساخت و ساز و مستحذات و تغییر کاربری در محدوده یاد شده (به استثنای مواردی که قانوناً مجاز شناخته شده است) ممنوع است.

ماده ۵ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با همکاری وزارتخانه های کشور، امور اقتصادی و دارایی، فرهنگ و ارشاد اسلامی و مسکن و شهرسازی موظف است با رعایت بند (ز) ماده (۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور ظرف دو ماه، آیین نامه اجرایی مربوط به چگونگی بهره برداری عموم مردم از امکانات اقامتی دولتی موجود در خارج از شصت متر حریم ساحل را تهیه و برای تصویب به کارگروه موضوع تبصره ماده (۳) این آیین نامه ارسال نمایند. اختیارات هیئت وزیران درخصوص تصویب آیین نامه مزبور، به وزرای عضو کارگروه یاد شده تفویض می گردد.

ملاک تصمیم گیری درخصوص اختیارات یاد شده موافقت اکثریت وزرای عضو کارگروه مذکور است و مصوبات مزبور در صورت تأیید رییس جمهور، با رعایت ماده (۱۹) آیین نامه داخلی هیئت دولت قابل صدور می باشد.

ماده ۶ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است اعتبارات مورد نیاز برای انجام مطالعات و اقدامات اجرایی این آیین نامه را پس از بررسی درخواست دستگاههای اجرایی مربوط، در بودجه های سالیانه پیش بینی، تأمین و پرداخت نماید.

ماده ۷ - پیگیری اقدامات اجرایی موضوع این آیین نامه در هر استان بر عهده استاندار مربوط می باشد. پرویز داودی - معاون اول رییس جمهور

قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰) مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۲۵
 ماده ۲۰۳- در راستای تأمین امنیت پایدار مناطق مرزی و کنترل مؤثر مرزها، وزارت کشور موظف است با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، دادگستری، اطلاعات و نیروی انتظامی و سایر وزارتخانه‌ها و سازمانهای ذی‌ربط طرح جامع امنیت پایدار مناطق مرزی را تا پایان سال اول برنامه تهیه و به تصویب شورای عالی امنیت ملی برساند به گونه‌ای که تا پایان برنامه طرحهای مصوب کنترل و انسداد مرزها به صورت کامل اجراء گردد.
 تبصره- طرح جامع شامل کنترل، مدیریت، حریم امنیتی، اقدامهای عمرانی، انسدادی، اطلاعاتی، علمی، تجهیزاتی، فرهنگی و اجتماعی، اقتصادی و تقویت مرزبانان، به کارگیری بسیج و نیروی مردمی است. هرگونه اقدام در مرزها و مناطق مرزی براساس برنامه و شاخصهای مندرج در این طرح صورت می‌پذیرد.

چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی شده و مدبرانه جمعی و در مسیر تحقق آرمانها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست‌ساله:

ایران کشوری است توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل.

جامعه ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- * توسعه‌یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزشهای اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر:
- مردم‌سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادیهای مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسانها و بهره‌مند از امنیت اجتماعی و قضائی.
- * برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی.
- * امن، مستقل، مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه‌جانبه و پیوستگی مردم و حکومت.
- * برخوردار از سلامت، رفاه و امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصتهای برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب.
- * فعال، مسؤولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایتمند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن.
- * دست‌یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب‌غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.
- * الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم‌سالاری دینی، توسعه کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای براساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره).
- * دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان براساس اصول عزت، حکمت و مصلحت.

ملاحظه: در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که: شاخصهای کمی کلان آنها از قبیل: نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله درآمد میان دهک‌های بالا و پائین، جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاستهای توسعه و اهداف و الزامات چشم‌انداز تنظیم و تعیین گردد و این سیاستها و هدفها به‌صورت کامل مراعات شود.

سیاست‌های کلی نظام در خصوص موضوع «خودکفایی دفاعی و امنیتی» ابلاغی مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۹

- ۱- توسعه و تعمیق فرهنگ خودباوری، خودکفایی، نوآوری و خلاقیت در تمام سطوح و ابعاد دفاعی و امنیتی.
- ۲- ترویج نهضت نرم‌افزاری، تولید و توسعه علوم و فناوری و تحقیقات دفاعی و امنیتی و حرکت در مرزهای دانش با تاکید بر بومی‌سازی و روزآمدی.
- ۳- دستیابی به فناوری‌های برتر مورد نیاز دفاعی و امنیتی حال و آینده با تاکید بر نوآوری و پشتیبانی از توسعه آنها.
- ۴- تاکید بر خودکفایی کشور در سامانه‌ها، کالاها و خدمات اولویت دار دفاعی و امنیتی توأم با بهسازی تجهیزات موجود و افزایش قابلیت و کارایی آن.
- ۵- ممنوعیت تأمین نیازهای دفاعی و امنیتی از خارج کشور مگر در حد ضرورت و حتی الامکان با رعایت ملاحظات زیر:
  - با اولویت انتقال فناوری.
  - تأمین آموزش و پشتیبانی.
  - تأمین از منابع متنوع.
- ۶- جبرون سپاری و جلب مشارکت سایر بخش‌ها اعم از دولتی و غیر دولتی در تأمین نیازهای نیروهای مسلح با رعایت ملاحظات امنیتی و حفاظتی.
- ۷- جذب، توانمندسازی و به‌کارگیری نیروهای مستعد و نخبه با فراهم نمودن زمینه‌های رشد و تقویت آنان برای ارتقاء قابلیت‌های توسعه فناوری‌های دفاعی و امنیتی مورد نیاز کشور.
- ۸- برقراری ارتباط و همکاری با دیگر کشورها در زمینه‌های علمی، تولیدی و تجاری کالاها و خدمات دفاعی و امنیتی برای دستیابی به اهداف سیاست‌های کلی خودکفایی دفاعی و امنیتی.
- ۹- مقرون به صرفه‌سازی مسیر توسعه صنایع و فناوری‌های دفاعی و امنیتی کشور و ایجاد هم‌افزایی در فناوری‌های مورد نیاز.

سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه مصوب ۱۳۹۴/۰۴/۰۹

- امور دفاعی و امنیتی
- ۵۲- افزایش توان دفاعی در تراز قدرت منطقه ای در جهت تأمین منافع و امنیت ملی با تخصیص حداقل ۵ درصد بودجه عمومی کشور برای بینه دفاعی.
- ۵۳- ارتقاء توان بازدارندگی کشور با:
  - ۱- ۵۳- توسعه توان موشکی و فناوری‌ها و ظرفیت تولید سلاح‌ها و تجهیزات عمده دفاعی برترساز با توان بازدارندگی و متناسب با انواع تهدیدات.
  - ۲- ۵۳- گسترش هوشمندانه و مصون‌سازی پدافند غیرعامل با اجرای کامل پدافند غیرعامل در مراکز حیاتی و حساس کشور.

۳- ۵۳- افزایش ظرفیت های قدرت نرم و دفاع سایبری و تأمین پدافند و امنیت سایبری برای زیر ساخت های کشور در چارچوب سیاست های کلی مصوب .

۵۴- تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفان .

۵۵- تأمین امنیت پایدار مناطق مرزی با انسداد کامل نرم افزاری و سخت افزاری ، توسعه و تقویت یگان های مرزبانی ، مشارکت دهی مرزنشینان در طرح های امنیتی ، توسعه فعالیت های اطلاعاتی و تقویت دیپلماسی مرزی .

۵۶- برنامه ریزی برای کاهش جرم و جنایت با هدف کاهش ۱۰ درصدی سالانه مصادیق مهم آن .

۵۷- مبارزه همه جانبه با مواد مخدر و روانگردان ها در چارچوب سیاست های کلی ابلاغی و مدیریت مصرف با هدف کاهش ۲۵ درصدی اعتیاد تا پایان برنامه .

۵۸- پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و ارز از مبادی ورودی تا محل عرضه آن در بازار.

قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۹۰/۰۸/۰۷

فصل اول - تعاریف و اشخاص مشمول

ماده ۱- تعاریف :

الف - فساد در این قانون هرگونه فعل یا ترک فعلی است که توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی به صورت فردی ، جمعی یا سازمانی که عمداً و با هدف کسب هرگونه منفعت یا امتیاز مستقیم یا غیرمستقیم برای خود یا دیگری ، با نقض قوانین و مقررات کشوری انجام پذیرد یا ضرر و زیانی را به اموال ، منافع ، منابع یا سلامت و امنیت عمومی و یا جمعی از مردم وارد نماید نظیر رشاء ، ارتشاء ، اختلاس ، تبانی ، سوءاستفاده از مقام یا موقعیت اداری ، سیاسی ، امکانات یا اطلاعات ، دریافت و پرداختهای غیرقانونی از منابع عمومی و انحراف از این منابع به سمت تخصیصهای غیرقانونی ، جعل ، تخریب یا اختفاء اسناد و سوابق اداری و مالی

ب- مؤسسات خصوصی حرفه ای عهده دار مأموریت عمومی ، مؤسسات غیردولتی می باشند که مطابق قوانین و مقررات ، بخشی از وظایف حاکمیتی را بر عهده دارند نظیر کانون کارشناسان رسمی دادگستری ، سازمان نظام پزشکی و سازمان نظام مهندسی

ج- تحصیل مال نامشروع ، موضوع ماده (۲) قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷ / ۹ / ۱۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام .

ماده ۲- اشخاص مشمول این قانون عبارتند از :

الف - افراد مذکور در مواد (۱) تا (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ / ۷ / ۸

ب - واحدهای زیر نظر مقام رهبری اعم از نظامی و غیرنظامی و تولید آستانهای مقدس با موافقت ایشان

ج - شوراهای اسلامی شهر و روستا و مؤسسات خصوصی حرفه ای عهده دار مأموریت عمومی

د - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی موضوع این قانون

فصل دوم - تکالیف دستگاهها در پیشگیری از مفاسد اداری

ماده ۳- دستگاههای مشمول بندهای (الف) ، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون و مدیران و مسؤولان آنها مکلفند :

الف - کلیه قوانین و مقررات اعم از تصویب نامه ها ، دستورالعملها ، بخشنامه ها ، رویه ها ، تصمیمات مرتبط با حقوق شهروندی نظیر فرآیندهای کاری و زمان بندی انجام کارها ، استناداردها ،

معیار و شاخصهای مورد عمل، مأموریتها، شرح وظایف دستگاهها و واحدهای مربوط، همچنین مراحل مختلف اخذ مجوزها، موافقتهای اصولی، مفاسد حسابها، تسهیلات اعطائی، نقشه های تفصیلی شهرها و جداول میزان تراکم و سطح اشغال در پروانه های ساختمانی و محاسبات مربوط به مالیاتها، عوارض و حقوق دولت، مراحل مربوط به واردات و صادرات کالا را باید در دیدارگاههای الکترونیکی به اطلاع عموم برسانند.

ایجاد دیدارگاههای الکترونیکی مانع از بهره برداری روشهای مناسب دیگر برای اطلاع رسانی به هنگام و ضروری مراجعین نیست.

ب - متن قراردادهای مربوط به معاملات متوسط و بالاتر موضوع قانون برگزاری مناقصات که به روش مناقصه، مزایده، ترک تشریفات و غیره توسط دستگاههای مشمول بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون منعقد می گردد و همچنین اسناد و ضمیمات آنها و هرگونه الحاق، اصلاح، فسخ، ابطال و خاتمه قرارداد پیش از موعد و تغییر آن و نیز کلیه پرداختها، باید به پایگاه اطلاعات قراردادها وارد گردد.

معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور موظف است حداکثر ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون آیین نامه اجرائی آن شامل ضوابط و موارد استثناء، نحوه و میزان دسترسی عموم مردم به اطلاعات قراردادها را تهیه کند و به تصویب هیأت وزیران برساند و ظرف یک سال پایگاه اطلاعات قراردادها را ایجاد نماید.

تبصره ۱ - قراردادهایی که ماهیت نظامی یا امنیتی دارد و نیز مواردی که به موجب قوانین، افشاء اطلاعات آنها ممنوع می باشد و یا قراردادهای محرمانه از شمول این حکم مستثنی است. تشخیص محرمانه بودن قراردادهای مذکور بر عهده کارگروهی مرکب از معاونین وزراء اطلاعات و امور اقتصادی و دارایی و معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و معاون دستگاه مربوط حسب مورد است.

تبصره ۲ - تأخیر در ورود اطلاعات مذکور در بندهای فوق یا ورود ناقص اطلاعات یا ورود اطلاعات بر خلاف واقع در پایگاههای مذکور تخلف محسوب می شود و متخلف به شش ماه تا سه سال انفصال موقت از خدمت در دستگاههای موضوع بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون محکوم می گردد.

ماده ۴ - به منظور پیشگیری از شکل گیری فساد طبق تعریف ماده (۱) این قانون، وزارت اطلاعات موظف است نقاط مهم و آسیب پذیر در فعالیتهای کلان اقتصادی دولتی و عمومی مانند معاملات و قراردادهای بزرگ خارجی، سرمایه گذاری های بزرگ، طرحهای ملی و نیز مراکز مهم تصمیم گیری اقتصادی و پولی کشور در دستگاههای اجرائی را در صورت وجود گزارش موثق و یا قرائن معتبر مبنی بر تخلف یا سوء عملکرد، با کسب مجوز قضائی لازم پوشش اطلاعاتی کافی و مناسب بدهد.

تبصره ۱ - وزارت اطلاعات نیز در پرونده های فساد مالی کلان ضابطه قوه قضائیه محسوب می شود.

تبصره ۲ - وزارت اطلاعات موظف به پشتیبانی از بانک اطلاعاتی موجود در دبیرخانه است.

ماده ۵ - محرومیت های موضوع این قانون و اشخاص مشمول محرومیت، اعم از حقیقی و یا حقوقی به قرار زیر است:

الف - محرومیت ها:

۱ - شرکت در مناقصه ها و مزایده ها یا انجام معامله یا انعقاد قرارداد با دستگاههای موضوع بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون با نصاب معاملات بزرگ مذکور در قانون برگزاری

- ۲- دریافت تسهیلات مالی و اعتباری از دستگاه های موضوع بندهای (الف) ، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون
- ۳- تأسیس شرکت تجاری ، مؤسسه غیر تجاری و عضویت در هیأت مدیره و مدیریت و بازرسی هر نوع شرکت یا مؤسسه
- ۴- دریافت و یا استفاده از کارت بازرگانی
- ۵- اخذ موافقتنامه اصولی و یا مجوز واردات و صادرات
- ۶- عضویت در ارکان مدیریتی و نظارتی در تشکلهای حرفه ای ، صنفی و شوراهای
- ۷- عضویت در هیأت های رسیدگی به تخلفات اداری ، انتظامی و انتصاب به مشاغل مدیریتی
- ب- اشخاص مشمول محرومیت و میزان محرومیت آنان :
- ۱- اشخاصی که به قصد فرار از پرداخت حقوق عمومی و یا دولتی مرتکب اعمال زیر می گردند متناسب با نوع تخلف عمدی به دو تا پنج سال محرومیت به شرح زیر محکوم می شوند :
- ۱-۱- ارائه مقلبانانه اسناد ، صورت های مالی ، اظهارنامه های مالی و مالیاتی به مراجع رسمی ذی ربط ، به یکی از محرومیت های مندرج در جزءهای (۱) ، (۲) و (۳) بند (الف) این ماده و یا هر سه آنها
- ۱-۲- ثبت نکردن معاملاتی که ثبت آنها در دفاتر قانونی بنگاه اقتصادی ، براساس مقررات ، الزامی است یا ثبت معاملات غیرواقعی ، به یکی از محرومیت های مندرج در جزء های (۱) ، (۲) و (۶) بند (الف) این ماده یا جمع دو و یا هر سه آنها
- ۱-۳- ثبت هزینه ها و دیون واهی ، یا ثبت هزینه ها و دیون با شناسه های اشخاص غیرمرتبط یا غیرواقعی در دفاتر قانونی بنگاه ، به یکی از محرومیت های مذکور در جزءهای (۱) ، (۲) و (۵) بند (الف) این ماده و یا جمع دو یا هر سه آنها
- ۱-۴- ارائه نکردن اسناد حسابداری به مراجع قانونی یا امحاء آنها قبل از زمان پیش بینی شده در مقررات ، به یکی از محرومیت های مندرج در جزءهای (۳) و (۶) بند (الف) این ماده یا هر دو آنها
- ۵- استفاده از تسهیلات بانکی و امتیازات دولتی در غیرمحل مجاز مربوط ، به یکی از محرومیت های مندرج در جزءهای (۱) ، (۲) ، (۴) و (۶) بند (الف) این ماده یا جمع دو یا بیشتر آنها
- ۶- استنکاف از پرداخت بدهی معوق مالیاتی یا عوارض قطعی قانونی در صورت تمکن مالی و نداشتن عذر موجه ، به یکی از محرومیت های مندرج در جزءهای (۱) ، (۲) ، (۳) و (۴) بند (الف) این ماده یا جمع دو یا بیشتر آنها
- تبصره ۱- اگر مرتکب ، از کارکنان دستگاههای موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری باشد ، به محرومیت مندرج در جزء (۷) بند (الف) نیز محکوم می شود .
- تبصره ۲- حد نصاب مالی موارد مذکور برای اعمال محرومیت به تنهایی یا مجموعاً ، معادل ده برابر نصاب معاملات بزرگ یا بیشتر موضوع قانون برگزاری مناقصات در هر سال مالی است .
- ۲- محکومان به مجازاتهای قطعی زیر ، در جرائم مالی عمدی تصریح شده در این قانون ، به مدت سه سال از تاریخ قطعیت رأی ، مشمول کلیه محرومیت های مندرج در بند (الف) این ماده می شوند ، مشروط بر اینکه در حکم قطعی دادگاه به محرومیت های موضوع این قانون محکوم نشده باشند :

۲-۱- دو سال حبس و بیشتر

۲-۲- جزای نقدی به میزان ده برابر نصاب معاملات بزرگ و یا بیشتر ، موضوع قانون برگزاری مناقصات

۲-۳- محکومان به مجازات قطعی دو بار یا بیشتر که مجموع مجازات آنان از جزءهای (۲-۱) و یا (۲-۲) بیشتر باشد .

ماده ۶- هیأتی مرکب از یک نفر قاضی به انتخاب رئیس قوه قضائیه ، نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی ، وزارت اطلاعات ، سازمان بازرسی کل کشور ، دیوان محاسبات کشور ، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون ایران تشکیل می شود تا پس از رسیدگی و تشخیص موارد مطروحه درباره افسراد مشمول ماده (۵) این قانون ، گزارش مستدل و مستند خود را از طریق دبیرخانه برای رسیدگی به قوه قضائیه پیشنهاد و در غیر این صورت پرونده را مختومه نماید. قوه قضائیه موظف است در شعبه ای مرکب از سه نفر قاضی که توسط رئیس قوه قضائیه انتخاب می شوند با رعایت اصول آیین دادرسی به گزارش های هیأت مذکور رسیدگی کند. حکم صادره از این دادگاه قطعی است .

تبصره ۱- اگر متخلف برای تأمین حقوق دولتی یا عمومی یا حسن جریان امور ، اقدامات مؤثری کرده باشد ، دادگاه چه درباره موضوع تصمیم گیری کرده باشد و یا پرونده مفتوح باشد ، می تواند مدت محرومیت را به حداقل یک سال کاهش دهد. اگر متهم از مراجع قضائی حکم برائت یا منع تعقیب دریافت کند ، دبیرخانه برای رفع محرومیت اقدام می کند .

تبصره ۲- اگر شخص ، مرتکب چند مورد از تخلفات موضوع ماده (۵) شده باشد ، با توجه به نوع تخلفات ، شخصیت مرتکب و اوضاع و احوال قضیه ، به دو یا چند مجازات مذکور در بند (الف) ماده (۵) محکوم می شود و در هر صورت ، مجازات ، بیش از پنج سال محرومیت نیست .

تبصره ۳- دستگاههای نظارتی ، بازرسان قانونی شرکتها و مؤسسات و وزارت امور اقتصادی و دارایی ، موظفند تخلفات را به هیأت مذکور در صدر ماده اعلام کنند .

تبصره ۴- هیأت می تواند شعب متعدد با ترکیب مشابه صدر این ماده داشته باشد ، تعداد ، محل تشکیل هیأت ، طرز تشکیل ، اجرای تصمیمات مربوط به درج نام اشخاص در فهرست محرومیت و یا خروج نام آنان و نیز نحوه دسترسی و سایر امور اجرایی ، به موجب آیین نامه ای است که ظرف سه ماه توسط سازمان بازرسی کل کشور با همکاری سایر دستگاههای مذکور در این ماده تهیه می شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد .

تبصره ۵- اعمال محرومیت های مذکور در ماده (۵) این قانون مانع رسیدگی به تخلفات اداری و جرائم ارتكابی مرتکبین در مراجع ذی صلاح نیست و دستگاههای ذی ربط نیز موظفند طبق مقررات ، موضوعات مربوط به تأمین حقوق دستگاه خود را به نحو مؤثر و بدون وقفه پیگیری کنند .

تبصره ۶- دبیرخانه و بانک اطلاعات مربوط ، موضوع پایگاه اطلاعاتی فهرست محرومیت در محل سازمان بازرسی کل کشور تشکیل می شود .

ماده ۷- دولت موظف است با همکاری سایر قوا به منظور فرهنگ سازی و ارتقاء سلامت نظام اداری بر اساس منابع اسلامی و متناسب با توسعه علوم و تجربیات روز دنیا ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون « منشور اخلاق حرفه ای کارگزاران نظام » را تدوین نماید .

تبصره - کلیه دستگاههای موضوع بندهای (الف) ، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون مکلفند براساس وظایف و مأموریتهای خود در چهارچوب « منشور اخلاق حرفه ای کارگزاران نظام » به

تدوین رفتار حرفه ای و اخلاقی مقامات موضوع ماده (۷۱) قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر مدیران و کارکنان خود اقدام نمایند .

ماده ۸ - به منظور پیشگیری از شکل گیری فساد ، تکالیف ذیل حسب مورد بر عهده معاونت های برنامه ریزی و نظارت راهبردی و توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور است :

الف - به تدوین سیاستها و راهکارهای شفاف سازی اطلاعات و استقرار و تقویت نظامهای اطلاعاتی و استاندارد سازی امور و مستند نمودن فعالیتهای دستگاههای اجرائی برای ثبت و ضبط شفاف و جامع کلیه عملیات ، اطلاع رسانی لازم به عموم مردم و همچنین تأمین نیازهای اطلاعاتی دستگاههای نظارتی و اطلاعاتی کشور اقدام نماید .

ب - درباره آن دسته از فرآیندهای اداری از جمله نقل و انتقال اموال غیرمنقول ، ثبت شرکتها و واحدهای تولیدی ، اخذ مجوز مراحل مختلف صادرات و واردات و امور مربوط به اتباع بیگانه که انجام آن به چند سازمان مربوط می گردد ، به ایجاد و راه اندازی فرآیندهای مرتبط و مکانیزه به گونه ای که نیاز به مراجعه اشخاص به ادارات مزبور به حداقل کاهش یابد ، اقدام نماید .

ج - ترتیباتی را اتخاذ نماید که ظرف یک سال پس از تصویب این قانون کلیه معاملات بزرگ مندرج در قانون مناقصات اشخاص مشمول بندهای (الف) ، (ب) و (ج) ماده (۲) تنها با گشایش اعتبار ریالی از طریق نظام بانکی صورت گیرد .

ماده ۹ - وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است :

الف - در اجرای وظایف قانونی خود به اعمال نظارت بر فعالیتهای اقتصادی اشخاص حقیقی و حقوقی اقدام و هرگونه سوء جریان را به همراه پیشنهادهای اصلاحی به مراجع ذی ربط منعکس نماید .

ب - ظرف حداکثر دو سال پس از تصویب این قانون نظام جامع اطلاعات مالیاتی و پایگاه اطلاعات چکهای بلامحل و سفته های و اخواستی و بدهیهای معوق به اشخاص مذکور در بندهای (الف) ، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون را راه اندازی نماید .

ج - پایگاه اطلاعاتی رتبه بندی اعتباری اشخاص حقوقی و نیز تجار مذکور در قانون تجارت را راه اندازی نماید و آن را در دسترس مؤسسات اعتباری و اشخاص قرار دهد .

تبصره - آیین نامه مربوط به نحوه رتبه بندی حدود دسترسی اشخاص و مؤسسات اعتباری و نحوه همکاری دستگاهها برای تحلیل اطلاعات پایگاه مذکور در بندهای (ب) و (ج) توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون ایران تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد .

د - ظرف یک سال پس از تصویب این قانون برنامه راهبردی مشخص در مورد بازارچه های مرزی ، مناطق آزاد و ویژه تجاری و اقتصادی و اسکله های خاص تدوین نماید و به تصویب هیأت وزیران برساند .

ه - ظرف سه سال از تصویب این قانون قراردادهای تبادل اطلاعات مالیاتی ، گمرکی و بورس را از طریق سازمان مالیاتی ، گمرک جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس اوراق بهادار با سازمانهای متناظر در کشورهای دیگر منعقد نماید و اقدامات قانونی لازم را برای تصویب در مجلس شورای اسلامی به عمل آورد .

ماده ۱۰ - وزارت کشور موظف است تمهیدات لازم را درباره توسعه و تقویت سازمانهای مردم نهاد در زمینه پیشگیری و مبارزه با فساد و ستجش شاخصهای فساد با رعایت مصالح نظام و در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط فراهم آورد و گزارش سالانه آن را به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید .

ماده ۱۱- قوه قضائیه موظف است :

الف - ظرف یک سال ضمن بازنگری قوانین جزائی مرتبط با جرائم موضوع این قانون و بررسی خلأهای موجود ، لایحه ای جامع با هدف پیشگیری مؤثر از وقوع جرم از طریق تناسب مجازاتها با جرائم ، تدوین نماید و در اختیار دولت قرار دهد تا دولت با رعایت ترتیبات قانونی اقدام لازم را به عمل آورد .

ب - ظرف یک سال لایحه جامعی به منظور رسیدگی به جرائم مربوط به مفاسد اقتصادی و مالی مدیران و کارکنان دستگاههای دولتی و عمومی که به سبب شغل و یا وظیفه مرتکب می شوند شامل تشکیلات ، صلاحیتها ، آیین دادرسی و سایر موضوعات مربوط تهیه کند و به دولت ارائه دهد تا اقدامات قانونی را معمول دارد .

تبصره ۱- تا زمان ایجاد تشکیلات مذکور در هر حوزه قضائی با توجه به حجم جرائم اقتصادی و مالی موضوع این قانون ، شعبه یا شعبی در دادسراها و دادگاهها با رعایت صلاحیتهای قانونی برای رسیدگی به جرائم مذکور اختصاص دهد. قضات این شعب باید دوره های مصوب آموزشهای تخصصی را گذرانده باشند .

تبصره ۲- شرایط قضات دادسرا و دادگاه و همچنین دوره های آموزشی تخصصی به موجب آیین نامه ای است که ظرف سه ماه توسط وزیر دادگستری تهیه می شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد .

ج - پایگاه اطلاعات مدیریت پرونده های مطروحه در دستگاه قضائی را ظرف دو سال راه اندازی نماید به گونه ای که :

۱ - نسخه الکترونیکی از اطلاعات ، اسناد و پرونده های مطروحه حداکثر بیست و چهار ساعت پس از تولید یا دریافت در سامانه (سیستم) ثبت گردد.

۲- نوبت دهی رسیدگی به پرونده ها توسط سامانه تولید شود و فرآیند رسیدگی به پرونده ها قابل ردیابی و پیگیری باشد.

۳- ثبت کلیه نامه های وارده و لوایح ارسالی به مراجع قضائی با احراز هویت اشخاص به صورت متمرکز در هر واحد قضائی امکان پذیر گردد.

۴ - امکان ارسال یا تحویل نسخه الکترونیک کلیه اوراق پرونده که مطالعه آن برای اصحاب دعوا مطابق قوانین ، مجاز شناخته شده است میسر گردد.

۵ - پایگاه اطلاعات آراء صادره قضائی را راه اندازی نماید.

۶ - خلاصه اطلاعات کلیه پرونده های مطروحه در محلی مشخص در قوه قضائیه متمرکز و سرویس دهی اطلاعات لازم به کلیه دستگاههای نظارتی امکان پذیر گردد .

تبصره - آیین نامه این سامانه و زمان بندی اجرای آن و نیز موارد استثناء شامل موارد امنیتی ، مصادیق خلاف اخلاق ، عفت و نظم عمومی و اختلافات خانوادگی و نحوه دسترسی اشخاص و دستگاههای نظارتی و سایر موضوعات مرتبط ، حداکثر ظرف سه ماه توسط وزیر دادگستری تهیه می شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد .

د - ظرف سه سال لوایح معاضدت قضائی با اولویت کشورهای مهم طرف قرارداد تجاری با جمهوری اسلامی ایران را تهیه و جهت اقدام لازم قانونی به دولت ارسال نماید. قراردادهای دو جانبه باید حسب مورد حداقل یکی از موارد زیر را در برگیرد :

۱- استرداد متهمان و مجرمان مفاسد مالی

۲- استرداد اموال و داریی های نامشروع و حاصل از اقدامات مجرمانه

۳- تبادل اطلاعات درباره موارد اثبات شده یا در حال پیگیری در مورد مفاسد مالی

ماده ۱۲- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است :

الف - ظرف دو سال نسبت به تکمیل و اجرای طرح حدنگاری (کاداستر) و سایر ترتیبات قانونی لازم اقدام و اطلاعات لازم را در پایگاه اطلاعاتی مربوط وارد نماید. حدود دسترسی اشخاص به این پایگاه را آیین نامه اجرائی مشخص می کند.

آیین نامه اجرائی توسط وزارت دادگستری و با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و وزارتخانه های اطلاعات و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه می شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد .

ب - ظرف یک سال پایگاه اطلاعات اشخاص حقوقی را ایجاد نماید .

تبصره ۱- ورود اطلاعات پایگاه اطلاعاتی مذکور در بند (ب) راجع به آن دسته از اشخاص حقوقی که در سایر مراجع به ثبت رسیده یا می رسند حسب مورد بر عهده دستگاه ثبت کننده است .

تبصره ۲- آیین نامه اجرائی بند (ب) و تبصره (۱) آن توسط وزارت دادگستری و با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و وزارت کشور تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد .

ج - ظرف یک سال شبکه و پایگاه اطلاعاتی مشترک بین دفاتر اسناد رسمی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور را راه اندازی نماید ، به نحوی که ثبت و تبادل کلیه وقایع دفاتر اسناد رسمی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور از طریق نظام متمرکز مذکور تسهیل گردد .

فصل سوم - تکالیف عمومی

ماده ۱۳- کلیه مسؤولان دستگاههای مشمول این قانون موظفند بدون فوت وقت از شروع یا وقوع جرائم مربوط به ارتشاء ، اختلاس ، کلاهبرداری ، تبانی در معاملات دولتی ، اخذ درصد (پورسانت) در معاملات داخلی یا خارجی ، اعمال نفوذ بر خلاف حق و مقررات قانونی ، دخالت در معاملات دولتی در مواردی که ممنوعیت قانونی دارد ، تحصیل مال نامشروع ، استفاده غیرمجاز یا تصرف غیرقانونی در وجوه یا اموال دولتی یا عمومی و یا تضييع آنها ، تدليس در معاملات دولتی ، اخذ وجه یا مال غیرقانونی یا امر به اخذ آن ، منظور نمودن نفعی برای خود یا دیگری تحت هر عنوان اعم از کمیسیون ، پاداش ، حق الزحمه یا حق العمل در معامله یا مزایده یا مناقصه و سایر جرائم مرتبط با مفاسد اقتصادی در حوزه مأموریت خود بلافاصله باید مراتب را به مقامات قضائی و اداری رسیدگی کننده به جرائم و تخلفات گزارش نمایند ، در غیر این صورت مشمول مجازات مقرر در ماده (۶۰۶) قانون مجازات اسلامی می شوند .

تبصره - هر یک از کارکنان دستگاههای موضوع این قانون که در حیظه ووظایف خود از وقوع جرائم مذکور در دستگاه متبوع خود مطلع شود مکلف است بدون اطلاع سایرین مراتب را به صورت مکتوب و فوری به مسؤول بالاتر خود و یا واحد نظارتی گزارش نماید در غیر این صورت مشمول مجازات فوق می شود .

ماده ۱۴- بازرسان ، کارشناسان رسمی ، حسابرسان و حسابداران ، معینین ، ذی حسابها ، ناظرین و سایر اشخاصی که مسؤول ثبت یا رسیدگی به اسناد ، دفاتر و فعالیتهای اشخاص حقیقی و حقوقی در حیظه ووظایف خود می باشند موظفند در صورت مشاهده هرگونه فساد موضوع این قانون ، چنانچه ترتیباتی در قوانین دیگر نباشد ، مراتب را به مرجع نظارتی یا قضائی ذی صلاح اعلام نمایند. متخلفین به سه سال محرومیت یا انفصال از خدمت در دستگاههای مشمول این قانون و یا جزای

نقدی به میزان دو تا ده برابر مبلغ معاملات بزرگ مذکور در قانون برگزاری مناقصات و نیز لغو عضویت در انجمنها، مؤسسات و اتحادیه های صنفی و حرفه ای و یا هر دو مجازات محکوم می شوند.

ماده ۱۵- مقامات، مدیران و سرپرستان مستقیم هر واحد در سازمانهای دولتی بند (الف) ماده (۲) این قانون به تناسب مسؤولیت و سرپرستی خود موظف به نظارت بر واحدهای تحت سرپرستی، پیشگیری و مقابله با فساد اداری، شناسایی موارد آن و اعلام مراتب حسب مورد به مراجع ذی صلاح می باشند. واحدهای حقوقی، بازرسی و حراست و حفاظت پرسنل دستگاههای مربوط موظف به پیگیری موضوع تا حصول نتیجه می باشند.

ماده ۱۶- پس از راه اندازی هر یک از پایگاههای اطلاعات مذکور در این قانون چنانچه افرادی که مسؤول ارائه و ثبت اطلاعات می باشند در انجام وظایف خود قصور نمایند با آنان طبق قوانین و مقررات مربوط رفتار می شود.

ماده ۱۷- دولت مکلف است طبق مقررات این قانون نسبت به حمایت قانونی و تأمین امنیت و جبران خسارت اشخاصی که تحت عنوان مخبر یا گزارش دهنده، اطلاعات خود را برای پیشگیری، کشف یا اثبات جرم و همچنین شناسایی مرتکب، در اختیار مراجع ذی صلاح قرار می دهند و به این دلیل در معرض تهدید و اقدامات انتقام جویانه قرار می گیرند، اقدام نماید. اقدامات حمایتی عبارتند از:

الف - عدم افشاء اطلاعات مربوط به هویت و مشخصات خانوادگی و محل سکونت یا فعالیت اشخاص مذکور، مگر در مواردی که قاضی رسیدگی کننده به لحاظ ضرورت شرعی یا محاکمه عادلانه و تأمین حق دفاع متهم افشاء هویت آنان را لازم بداند. چگونگی عدم افشاء هویت اشخاص یاد شده و همچنین دسترسی اشخاص ذی نفع، در آیین نامه اجرائی این قانون مشخص می شود.

ب - فراهم آوردن موجبات انتقال افراد مذکور با درخواست آنان به محل مناسب دیگر در صورتی که در دستگاههای اجرائی موضوع بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون شاغل باشند، دستگاه مربوط موظف به انجام این امر است و این انتقال نباید به هیچ وجه موجب تقلیل حقوق، مزایا، گروه شغلی و حقوق مکنتبه مستخدم گردد.

ج - جبران صدمات و خسارات جسمی یا مالی در مواردی که امکان جبران فوری آن از ناحیه واردکننده صدمه یا خسارت ممکن نباشد. در این صورت دولت جانشین زیان دیده محسوب می شود و می تواند خسارت پرداخت شده را مطالبه نماید.

د - هرگونه رفتار تبعیض آمیز از جمله اخراج، بازخرید کردن، بازنشسته نمودن پیش از موعد، تغییر وضعیت، جابه جایی، ارزشیابی غیرمنصفانه، لغو قرارداد، قطع یا کاهش حقوق و مزایای مخبر، گزارش دهنده و منبعی که اطلاعات صحیحی را به مقامات ذی صلاح قانونی منعکس می نمایند ممنوع است.

تبصره - اشخاص فوق در صورتی مشمول مقررات این قانون می شوند که اطلاعات آنها صحیح و اقدامات آنان مورد تأیید مراجع ذی صلاح باشد.

نحوه اقدامات حمایتی، نوع آن و میزان جبران خسارت آنان، طبق مقرراتی است که توسط وزارت اطلاعات و با همکاری وزارت دادگستری و معاونت های برنامه ریزی و نظارت راهبردی و توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور تهیه می شود و اقدامات قانونی لازم برای تصویب در مجلس شورای اسلامی به عمل می آید.

ماده ۱۸- هر نوع فعالیت اقتصادی به صورت مستقیم و غیرمستقیم برای کلیه دستگاههای مندرج در

بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون که در وظایف و اختیارات قانونی آنها فعالیتهای اقتصادی پیش بینی نشده، ممنوع است.

ماده ۱۹- نسخه ای از پژوهشها و تحقیقات غیرمحرمانه که کلاً از محل بودجه عمومی تأمین اعتبار شده است باید به نحو مناسب در دسترس اشخاص قرار گیرد.

ماده ۲۰- کلیه اشخاص مشمول بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون مکلفند ظرف دو سال پس از تصویب این قانون فرآیند امور مالی و مکاتبات اداری خود را مکانیزه نمایند.

ماده ۲۱- کلیه اشخاص مشمول بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون موظفند فقط از نرم افزارهای مالی و اداری که در شورای عالی انفورماتیک به ثبت رسیده است استفاده نمایند.

تبصره ۱- خرید نرم افزارهای خارجی اعلامی از سوی شورای مزبور از شمول این ماده مستثنی است.

تبصره ۲- شورای عالی انفورماتیک باید قبل از ثبت هر نرم افزار از رعایت معیارها و استانداردهای مصوب اطمینان حاصل نماید.

تبصره ۳- کلیه اشخاص مشمول موظفند ظرف یک سال از تصویب این قانون نرم افزارهای مورد استفاده فعلی خود را با شرایط مزبور سازگار نمایند.

ماده ۲۲- کلیه ذی حسابها، حسابداران و بازرسان قانونی اعم از اشخاص مذکور بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون و یا بخش خصوصی باید براساس نظر شورای عالی انفورماتیک از اصالت نرم افزارهای مورد استفاده در مجموعه خود اطمینان حاصل نمایند.

ماده ۲۳- در صورتی که شرکتهای تولیدکننده نرم افزار برخلاف استانداردهای مصوب به تغییر در نرم افزار اقدام نمایند رتبه بندی آن شرکت به مدت سه سال لغو می شود و کلیه مسئولان ذی ربط به مدت پنج سال حق ثبت حقوق مادی و معنوی هیچ نرم افزاری را ندارند. هرگونه تغییر بر خلاف استانداردها در نرم افزارهای مذکور ممنوع و مسؤولیت متوجه استفاده کننده است.

ماده ۲۴- هرگونه اظهار خلاف واقع و نیز ارائه اسناد و مدارک غیر واقعی به دستگاههای مشمول این قانون که موجب تضییع حقوق قانونی دولت یا شخص ثالث و یا فرار از پرداخت عوارض یا کسب امتیاز ناروا گردد، جرم محسوب می شود. چنانچه برای عمل ارتكابی در سایر قوانین مجازاتی تعیین شده باشد به همان مجازات محکوم می شود. در غیر این صورت علاوه بر لغو امتیاز، مرتکب به جزای نقدی معادل حقوق تضییع شده و نیز جبران زیان وارده با مطالبه ذی نفع محکوم می گردد.

هر یک از کارکنان دستگاهها که حسب وظیفه با موارد مذکور مواجه شوند مکلفند موضوع را به مقام بالاتر گزارش نمایند، مقام مسؤول در صورتی که گزارش را مقرون به صحت تشخیص دهد مراتب را به مرجع قضائی اعلام می نماید. متخلفین از این تکلیف به مجازات یک تا سه سال انفصال موقت از خدمات دولتی و عمومی محکوم می شوند.

ماده ۲۵- دستگاههای مذکور در بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۲) این قانون موظفند به بازنگري و مهندسی مجدد سامانه پاسخگویی به شکایات و مکانیزه نمودن آن به نحوی اقدام نمایند که دریافت شکایات به طور غیرحضورى توسط واحدهایی که مسؤولیت پاسخگویی و رسیدگی به شکایات مردم را دارند به واحد مربوطه در دستگاه منعکس گردد.

واحد مزبور موظف است بر اساس زمان بندی تعیین شده به ارائه پاسخ به متقاضی یا شاکی اقدام نماید و در صورت عدم پاسخگویی در مهلت معین، موضوع در سلسله مراتب اداری تا بالاترین مقام دستگاه منعکس شود. واحدهای مزبور موظفند در صورت وارد نبودن شکایت، موضوع را به صورت مکتوب و با ذکر علت به شاکی اعلام نمایند.

کلیه مراحل فوق باید حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ وصول شکایت خاتمه یابد. عدم رسیدگی به شکایت یا عدم انعکاس موضوع به مراجع ذی صلاح یا عدم پاسخ مکشوب به شاکی در مهلت مذکور، تخلف محسوب و با مرتکبین طبق قوانین مربوطه برخورد می شود.

تبصره ۱- سازمان بازرسی کل کشور مسؤول نظارت بر حسن اجراء این ماده است.

تبصره ۲- دستگاههای تحت نظر مقام رهبری و نیز دستگاههایی که در قانون اساسی برای آنان حکم خاص وجود دارد از شمول این ماده مستثنی می باشند.

ماده ۲۶- در موارد زیر اشخاص تشویق می گردند:

الف- مدیران، سرپرستان، کارکنان و یا اشخاصی که موفق به شناسایی، کشف و معرفی افراد متخلف مذکور در این قانون گردند، مشروط بر آن که تخلف یا جرم در مراجع صالح اثبات شود.

ب- مدیران و کارکنان و اشخاص مشمول این قانون که در راه اندازی کامل پایگاه اطلاعاتی مکانیزه تلاش فوق العاده داشته باشند.

ج- هر یک از اشخاص مشمول این قانون که موفق شوند در طول یک سال میزان سلامت اداری را براساس شاخصهای موضوع بند (الف) ماده (۲۸) این قانون واحد تحت سرپرستی خود ارتقاء دهند.

د- آیین نامه اجرائی این ماده حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط معاونت های برنامه ریزی و نظارت راهبردی و توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

تبصره- چنانچه اشخاص مشمول بند (د) ماده (۲) این قانون در جهت تحقق بندهای فوق الذکر اقدام نمایند بر اساس آئین نامه اجرائی این ماده مشمول تشویقات معنوی و مادی می شوند.

ماده ۲۷- وظایف و تکالیف مقرر در این قانون نافی فعالیت های ستاد مبارزه با مفاسد مالی که در اجراء فرمان مقام رهبری تشکیل شده است، نمی باشد.

ماده ۲۸- شورای دستگاههای نظارتی موضوع ماده (۲۲۱) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه، موظف به اقدامات زیر است:

الف- تهیه شاخصهای اندازه گیری میزان سلامت اداری در دستگاههای موضوع بندهای (الف)، (ج) و (د) ماده (۲) این قانون و اعلام عمومی آنها.

ب- اندازه گیری میزان سلامت اداری به صورت کلی و موردی و اعلام نتیجه بررسی به مسؤولان و مردم حداکثر تا پایان شهریور ماه سال بعد.

ج- بررسی اقدامات دستگاههای مشمول قانون از راه تهیه گزارش درباره عملکرد و اجراء برنامه های پیشگیرانه و مقابله با فساد، اعلام قوت ها و ضعف ها و ارائه پیشنهاد به دستگاههای مسؤول

تبصره- آیین نامه اجرائی این ماده ظرف سه ماه از ابلاغ این قانون توسط شورا تهیه و به تصویب سران قوا می رسد.

ماده ۲۹- دولت موظف است در بودجه سالانه کل کشور، اعتبارات مورد نیاز برای اجراء مقررات این قانون و اعتبارات لازم برای هزینه های قانونی طرح دعوی جرائم موضوع این قانون و پیگیری آنها از قبیل هزینه دادرسی، کارشناسی و اجراء احکام را در دستگاههای اجرائی پیش بینی نماید. سایر دستگاههایی که از بودجه سالانه کل کشور استفاده نمی نمایند موظفند هزینه مزبور را از محل بودجه خود تأمین نمایند.

ماده ۳۰- شکایات و دعوی مربوط به مبارزه با فساد مالی باید در مراجع قضائی و اداری خارج از نوبت رسیدگی شود.

ماده ۳۱- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه های فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر نهادهای آموزشی و فرهنگی و تبلیغی موظفند در راستای اجراء برنامه های آموزش عمومی و اطلاع رسانی این قانون که از طریق ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی ابلاغ می گردد، اقدامات لازم را به عمل آورند.

ماده ۳۲- مسؤلیت اجرای این قانون و مصوبات ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی در دستگاههای مشمول با وزیر و بالاترین مقام دستگاه ذی ربط است و افراد یادشده مکلفند با اتخاذ تدابیر و ساز و کارهای مناسب، از حداکثر ظرفیت واحدها و بخشهای نظارتی و سایر بخشهای مربوط به کنترل اجرای این قانون استفاده نمایند.

ماده ۳۳- آیین نامه اجرائی این قانون، در غیر مواردی که تعیین تکلیف شده است، ظرف شش ماه توسط معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور با همکاری معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور و وزارتخانه های اطلاعات، دادگستری و امور اقتصادی و دارایی تهیه می شود و به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۳۴- هرگونه افشاء اطلاعات پایگاههای اطلاعاتی دستگاههای مذکور بر خلاف قوانین و مقررات، ممنوع است و متخلف به مجازات مندرج در قانون مجازات انتشار و افشاء اسناد محرمانه و سری دولتی مصوب ۱۳۵۲ / ۱۱ / ۲۹ محکوم می گردد.

ماده ۳۵- هرگونه دسترسی غیرمجاز به پایگاههای اطلاعاتی موضوع این قانون ممنوع است و متخلف حسب مورد به مجازات حبس از شش ماه تا یک سال محکوم می شود. شروع به جرم مزبور نیز مشمول مجازات حبس از نود و یک روز تا شش ماه است.

قانون فوق مشتمل بر سی و پنج ماده و بیست و هشت تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیست و نهم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و هفت مجلس شورای اسلامی اجراء آزمایشی آن به مدت سه سال تصویب و در تاریخ ۱۳۹۰ / ۸ / ۷ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.

رئیس مجلس شورای اسلامی - علی لاریجانی

قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۱۳۵۴/۲/۲۹

ماده ۲ - عرض اراضی ساحلی و مستحدث و حریم منابع مندرج در این قانون به شرح زیر تعیین می شود:

الف - عرض اراضی مستحدث دریای خزر خط ترازبست به ارتفاع یکصد و پنجاه سانتیمتر از سطح آب در آخرین نقطه پیشرفت آب دریا در سال ۱۳۴۲ ولی در نقاطی که این خط به جاده سراسری عمومی ساحلی فعلی برخورد می کند حد اراضی مستحدث جاده مزبور است.

ب - عرض اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان دو کیلومتر از آخرین حد پیشرفت آب دریا بالاترین نقطه مد خواهد بود.

ج - عرض اراضی ساحلی دریاچه رضاییه یک هزار متر از آخرین حد پیشرفت آب در سال ۱۳۵۳ می باشد، لجنزارهای متصل به این عرض و نمکزارها تا آخرین حد آنها جزو اراضی ساحلی مزبور محسوب است.

د - عرض حریم دریای خزر شصت متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۴۲ و عرض حریم دریاچه رضاییه شصت متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۵۳ و عرض حریم خلیج فارس

و دریای عمان شصت متر از آخرین نقطه مد می باشد.

تبصره ۱ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است حداکثر ظرف پنج سال از تاریخ تصویب این قانون حدود آن قسمت از حریم و اراضی مستحدث دریای خزر را که تاکنون علامت گذاری نشده و نیز حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان و دریاچه رضاییه را شناسایی و نقشه برداری و با نصب علائم مشخص نماید، این حد پس از تشخیص از لحاظ حریم با اراضی مستحدث یا ساحلی قطعی است، اراضی مستحدثی که بعد از تصویب این قانون ایجاد می شود به عرض حریم مذکور اضافه خواهد شد.

هزینه انجام کار بر اساس طرحی که از طرف سازمان جنگلها و مراتع کشور تهیه و به سازمان برنامه و بودجه پیشنهاد می شود توسط سازمان برنامه و بودجه تأمین و از محل اعتبارات مربوطه تأدیه خواهد شد.

تبصره ۲ - عرض حریم و حدود اراضی مستحدث سایر دریاچه ها و تالابهای کشور و مدت لازم برای نصب علائم مشخصه آنها بنا به پیشنهاد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و تصویب هیأت وزیران تعیین می شود.

ماده ۹ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است اراضی مستحدث ساحلی متعلق به دولت را بفروشد یا اجاره دهد یا با سایر اراضی و تأسیسات معاوضه نماید. تعیین ضوابط و شرایط فروش و اجاره و معاوضه و بهره وری از اراضی مزبور در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین می گردد. تبصره - مالکانی که اراضی مستحدث و ساحلی بین اراضی آنها و حریم دریا قرار گرفته در صورت تساوی شرایط برای خرید یا اجاره یا معاوضه حق تقدم دارند، در این قبیل موارد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مراتب را به آنها ابلاغ و در روزنامه کثیرالانتشار آگهی می نماید استفاده از این حق تقدم در طول یک ماه از تاریخ صدور آگهی یا اخطار خواهد بود.

ماده ۱۰ - دولت مکلف است از نزدیکترین جاده اصلی به دریای خزر راههای فرعی عبور و مرور تا حریم دریا در محلهای مناسب ایجاد نماید، فاصله راههای فرعی از یکدیگر نباید از شش کیلومتر بیشتر و عرض آنها از ۹ متر کمتر باشد، در صورتی که برای احداث راههای مزبور استفاده از اراضی ملکی اشخاص ضرورت داشته باشد و یا احتیاج به تخریب ساختمان یا تصرف قسمتی از باغات یا اراضی مزروعی پیدا شود دولت می تواند با رعایت قوانین و مقررات مربوط اقدام نماید.

ماده ۱۱ - هر کس به قصد تصرف به اراضی مستحدث و ساحلی متعلق به دولت و حریم دریا و دریاچه ها و تالابهای کشور تجاوز کند و یا اراضی مزبور را با برداشت شن و ماسه و خاک و سنگ تخریب نماید به حبس جنحه ای تا سه سال و خلع ید محکوم خواهد شد. وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است به محض اطلاع به وسیله گارد جنگل و مأمورین خود رفع تجاوز کند و مراتب را برای رسیدگی به موضوع و تعقیب کیفری کتباً به دادسرای محل اعلام نماید. اعیانی که در عرصه مورد تجاوز احداث شود به حکم دادگاه جزایی به نفع دولت ضبط یا قلع بنا خواهد شد.

کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات های بازدارنده)
مصوب ۱۳۷۵/۰۳/۰۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۶۹۰ - هر کس به وسیله صحنه سازی از قبیل پی کنی، دیوارکشی، تغییر حد فاصل و امحای مرز، کرت بندی، نهرکشی، حفر چاه، غرس اشجار و زراعت و امثال آن به تهیه آثار تصرف در اراضی

مزروعی اعم از کشت شده یا در آیش زراعی، جنگل‌ها و مراتع ملی شده، کوهستان، باغ‌ها، قلمستان‌ها، منابع آب، چشمه‌سارها، انهار طبیعی و پارک‌های ملی، تأسیسات کشاورزی و دامداری و دامپروری و کشت و صنعت و اراضی موات و سایر اراضی و املاک متعلق به دولت یا شرکت‌های وابسته به دولت یا شهرداری‌ها یا اوقاف و همچنین اراضی و املاک و موقوفات و محبوسات و اثلاث‌باقیه که برای مصارف عام‌المنفعه اختصاص یافته یا اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور تصرف یا ذی‌حق معرفی کردن خود یا دیگری، مبادرت نمایند یا بدون اجازه سازمان حفاظت محیط زیست یا مراجع ذیصلاح دیگر مبادرت به عملیاتی نماید که موجب تخریب محیط زیست و منابع طبیعی گردد یا اقدام به هر گونه تجاوز و تصرف عدوانی یا ایجاد مزاحمت یا ممانعت از حق در موارد مذکور نماید به مجازات یک ماه تا یک سال حبس محکوم می‌شود. دادگاه موظف است حسب مورد رفع تصرف عدوانی یا رفع مزاحمت یا ممانعت از حق یا اعاده وضع به حال سابق نماید.

تبصره ۱ - رسیدگی به جرائم فوق‌الذکر خارج از نوبت به عمل می‌آید و مقام قضایی با تنظیم صورت‌مجلس دستور متوقف ماندن عملیات متجاوز راتا صدور حکم قطعی خواهد داد.

تبصره ۲ - در صورتی که تعداد متهمان سه نفر یا بیشتر باشد و قرائن قوی بر ارتکاب جرم موجود باشد قرار بازداشت صادر خواهد شد، مدعی می‌تواند تقاضای خلع ید و قلع بنا و اشجار و رفع آثار تجاوز را بنماید.

قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و العاقبات بعدی

ماده ۲ - بستر انهار طبیعی و کانالهای عمومی و رودخانه‌ها اعم از اینکه آب دائم یا فصلی داشته باشند و مسیله‌ها و بستر مرداب‌ها و برکه‌های طبیعی در اختیار حکومت جمهوری اسلامی ایران است و همچنین است اراضی ساحلی و اراضی مستحده که در اثر پائین رفتن سطح آب دریاها و دریاچه‌ها و یا خشک شدن مردابها و باتلاق‌ها پدید آمده باشد در صورت عدم احیاء قبل از تصویب قانون نحوه احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی.

تبصره ۱ - تعیین پهنای بستر و حریم آن در مورد هر رودخانه و نهر طبیعی و مسیل و مرداب و برکه طبیعی در هر محل با توجه به آمار هیدرولوژی رودخانه‌ها و انهار و داغاب در بستر طبیعی آنها بدون رعایت اثر ساختمان تأسیسات آبی با وزارت نیرو است.

تبصره ۲ - حریم مخازن و تأسیسات آبی و همچنین کانال‌های عمومی آبرسانی و آبیاری و زهکشی اعم از سطحی و زیر زمینی بوسیله وزارت نیرو تعیین و پس از تصویب هیئت وزیران قطعیت پیدا خواهد کرد.

تبصره ۳ - ایجاد هر نوع اعیانی و حفاری و دخل و تصرف در بستر رودخانه‌ها و انهار طبیعی و کانالهای عمومی و مسیله‌ها و مرداب و برکه‌های طبیعی و همچنین در حریم قانونی سواحل دریاها و دریاچه‌ها اعم از طبیعی و یا مخزنی ممنوع است مگر با اجازه وزارت نیرو.

تذکر تصویب نامه شماره ۱۱۸۴۱۶/ت/۱۹۲۵ مورخ ۱۳۹۴/۹/۸ در آرشیواین اداره موجود نیست

بند ب ماده ۴۶ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰

ب - دولت موظف است در جهت تأمین نظم و امنیت پایدار در کشور اقدامات زیر را به عمل آورد:

۱ - تأمین و توسعه نیروی انسانی و زیرساخت‌های نرم‌افزاری، تجهیزات و تأسیسات در پاسگاههای

مرزی و تخصصی

- ۲- اجرای طرحهای انسداد مرز در مناطق مرزی با توجه به شرایط اقلیمی مناطق با استفاده از سامانه‌های رهگیر هوشمند و در اختیار قراردادن توان اطلاعاتی و اجا براساس طرحهای مصوب ستاد کل نیروهای مسلح
- ۳- امنیت عمومی از طریق راه‌اندازی رده‌های انتظامی، کلاسترهای، پاسگاهها و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران متناسب با تقسیمات کشوری، رشد جمعیت، توسعه شهرها، راهها و بنادر
- ۴- انضباط اجتماعی و ایمنی راهها براساس ملزم‌سازی دستگاههای ذی‌ربط بر ایفای نقش فعال در ارتقای نظم و امنیت اجتماعی با فرهنگ‌سازی و نهادینه‌سازی رفتارهای اجتماعی قانونمند برابر آیین‌نامه اجرایی که توسط وزارت کشور تدوین می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.
- ۵- امنیت مرز با ایجاد واحدها و تشکلهای مردم‌نهاد به منظور توسعه مشارکت مرزنشینان در تأمین امنیت مرزها با هماهنگی سازمان‌های ذی‌ربط و افزایش قابلیت‌های تعاملات فراملی با توسعه دیپلماسی مرزی
- ۶- تسریع در شناسایی و تشخیص هویت ایرانیان و اتباع خارجی در حوادث، سوانح و افزایش سرعت و توان کشف علمی جرائم، با ارتقای بانکهای هویتی (ژنتیکی، اثر انگشت، چهره و عنبیه) نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

بند ۱۰۶ ماده ۱۰۶ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۲۱

- ت- به منظور تأمین امنیت پایدار مناطق مرزی، کاهش جرم و جنایت، مبارزه همه‌جانبه با مواد مخدر و روان‌گردان‌ها، پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و ارز از طریق پیش‌بینی اعتبارات مورد نیاز در بودجه سالانه دستگاههای مربوطه اقدامات زیر به عمل آید:
- ۱- انسداد الکتریکی، الکترونیکی، نوری (اپتیکی) و فیزیکی مرزها با اولویت مناطق مرزی مستعد ناامنی، بهره‌گیری از توان اطلاعاتی وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران و حمایت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، تقویت و توسعه زیرساختها و توان عملیاتی مرزبانی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مشارکت‌دهی مرزنشینان در طرحهای امنیتی، توسعه فعالیت‌های اطلاعاتی و تقویت دیپلماسی مرزی براساس طرح (ارتقای امنیت و کنترل مؤثر مرزها) که توسط وزارت کشور با همکاری سازمان و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ظرف مدت شش ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، تهیه می‌شود و پس از تأیید ستاد کل نیروهای مسلح به تصویب شورای عالی امنیت ملی می‌رسد.
  - ۲- برنامه‌ریزی و زمینه‌سازی برای کاهش جرم و جنایت با هدف کاهش ده درصدی (۱۰٪) سالانه در مصادیق مهم آن توسط دستگاههای ذی‌ربط
  - ۳- برنامه‌ریزی برای مبارزه همه‌جانبه با مواد مخدر و روان‌گردان‌ها و مدیریت مصرف آنها با هدف کاهش بیست و پنج درصدی (۲۵٪) اعتیاد توسط دستگاههای مربوطه در طول اجرای قانون برنامه
  - ۴- برنامه‌ریزی برای پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و ارز از مبادی ورودی تا محل عرضه آن در بازار به‌منحوی که سالانه حداقل ده درصد (۱۰٪) ورود قاچاق کاهش یابد.

اصل چهل و پنجم قانون اساسی

انفال و ثروت‌های عمومی از قبیل زمینهای موات یا رها شده ، معادن ، دریاها ، دریاچه ها ، رودخانه ها و سایر آبهای عمومی، کوهها، دره ها، جنگلها، نزارها ، بیشه های طبیعی، مراتعی که حریم نیست، ارث بدون وارث ، و اموال مجهول المالک و اموال عمومی که از غاصبین مسترد می‌شود. در اختیار حکومت اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل نماید، تفصیل و ترتیب استفاده از هر یک را قانون معین میکند .